

ÖZEL (ÜSTÜN) YETENEKLİ ÖĞRENCİLER

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ

Aslında literatürde özel yetenekli öğrencilerin genel özelliklerini listeleyen çok kaynak söz konusudur. Burada dikkat edilmesi gereken nokta kanıt temelli olarak bu özelliklerin ele alınıp, alınmadığıdır. Burada sunulan özellikler;

Fiziksel Özellikler

Bilişsel Özellikler

Duyuşsal Özellikler

Ahlaki ve Sosyal Özellikler şeklinde sınıflandırılmıştır.

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ- FİZİKSEL ÖZELLİKLER

- Doğduklarında normal çocuklara göre daha ağır ve uzundurlar.
- Ergenliğe daha kısa sürede girerler.
- Fiziksel dengelerini de normal bebeklere kıyasla çok daha erken ve kolay ortaya koyabilirler (Ataman, 1984; Hallahan & Kauffman, 1978; Whitmore, 1980; Davaslıgil, 2004)

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ- FİZİKSEL ÖZELLİKLER

- Koordinasyon gerektiren faaliyetlerde tepkileri daha hızlıdır.
- Bireyler yürüme, konuşma, yazma, desteksiz oturma, ayakta durma gibi kas kontrolü gerektiren becerilerde yaşıtlarına göre daha eşgüdümlüdür.
- Akranlarıyla kıyaslandığında daha ritmik, atletik, koordineli, dengeli, güvenli ve enerjik olma gibi özellikler sergileyebilmektedirler (Afat, 2013; Bektaş, 2007; Sürücü, 2013; Bakır, 2015).

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ- BİLİŞSEL ÖZELLİKLER

- Dikkat süreleri daha uzundur (Gottfried & Gottfried, 1996).
- Üstün yetenekliler duydukları ve gördüklerini uzun süreli belleklerinde tutabilirler (Charles, 1992; Munro; 2008).
- İlgilendikleri konular hakkında ayrıntılı bilgiye sahiptiler (Smutny, 1998).
- İlgilendikleri konularda daha dikkatlidirler. (Tucker & Hafenstein, 1997; Çağlar, 2004).
- İyi gözlemcidirler (Davis & Rimm, 1998; Özbay, 2013).

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ- BİLİŞSEL ÖZELLİKLER

- Zihinden işlemlerde hızlılardırlar, çok hızlı öğrenirler (Charles, 1992), problem çözme becerileri son derece gelişmiştir (Tucker & Hafenstein, 1997).
- İlgilendikleri konular ile ilgili derinlemesine araştırma yapıp, bilgi edinirler (Davaslıgil, 2004).
- Neden-sonuç ilişkisi kurmakta başarılıdırlar (Smutny, 1998).
- Aynı zamanda genelleme yapmada, ilişkileri görmede, bilgilerin transfer edilmesinde akranlarından daha ileri düzeydedirler (Çağlar, 2004; Munro, 2008).

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ- BİLİŞSEL ÖZELLİKLER

- Kavramları kolaylıkla kavrarlar (Özbay, 2013).
- Zaman, ölüm gibi soyut kavramların ve sembollerin ne demek olduğunu yaşıtlarına göre daha çabuk kavrarlar (Porter, 1999; Munro; 2008).
- Buldukları oyun kurallarını kısa sürede kavrarlar (Porter, 1999).
- Dil kazanımı ve gelişimi gibi beceriler akranlarına göre daha erken öğrenilir.
- Dili kullanma yeteneği ileri düzeydedir (Clark, 2002).

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ- BİLİŞSEL ÖZELLİKLER

- Rutin ve tekrarlayıcı işlerden hoşlanmazlar ve genellikle okulda karşılaştıkları uyarıcılar onlara yetersiz gelir (Porter, 1999).
- Akademik başarıları akranlarından ileridedir (Özbay, 2013).
- Kelime hazineleri geniştir (Clark, 2002).
- Hatalarından ders çıkarabilirler (Porter, 1999).

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ- DUYUŞSAL ÖZELLİKLER

- Kolayca empati kurabilirler (Davis & Rimms, 2004)
- Meraklıdırlar (Rosemarin, 2009).
- Kendilerini göreve adarlar (Renzulli ve ark., 2002).
- Yüksek sorumluluk duygusuna sahiptirler (Renzulli ve ark., 2002).

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ- DUYUŞSAL ÖZELLİKLER

- Yüksek özgüvene sahiptirler (Davis & Rimm, 2004).
- Mükemmeliyetçidirler (Clark, 2002)
- Duygusal açıdan hassastırlar (Clark, 2002)
- Risk almayı severler (Renzulli ve diğerleri, 2002)
- Yüksek motivasyona sahiptirler (Köksal, 2014)

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ-AHLAKİ VE SOSYAL ÖZELLİKLER

- Küresel sorunlarla ilgili farkındalıkları yüksektir (Gross, 1993)
- Ahlaki sorunlar hakkında derin kavrayışları vardır (Gross, 1993)
- Sosyal adalet ve toplumsal sorumluluk alma durumlarına duyarlılıkları yüksektir (Clark, 2002)
- Genellikle başkalarının hakları ve problemlerine duyarlılık gösterirler (Clark, 2015).
- Grup liderliği söz konusu olduğunda daha demokratik bir yönetim sergilerler (Clark, 2015).

ÖZEL YETENEKLI ÖĞRENCİLERİN ÖZELLİKLERİ-DİĞER ÖZELLİKLER

- Özel (üstün) yetenekli öğrenciler akranlarına göre daha rekabetçidirler.
- Sıklıkla liderlik özelliği gösterirler.
- Kendi performansları ile ilgili yüksek beklentilere sahiptirler.
- Zihinsel yaşlarına uygun arkadaş seçimi söz konusudur.
- Aşırı özeleştirme ve değerlendirme yapma eğilimleri vardır (Clark, 2015).

ÖZEL YETENEKLI ÖĞRENCİLERİ TANILAMA SÜRECİ VE İLKELER

Özel yetenekli öğrencilerin tanılanırken oldukça farklı süreçlerden geçmektedirler, fakat genel anlamda özel eğitimde değerlendirme süreci içerisinde aşağıdaki süreçlerden geçmektedirler (Johnsen , 2004)

*Aday gösterme

*Tarama

*Tanılama

*Yerleştirme

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİ TANILAMA SÜRECİ VE İLKELER

Aday gösterme süreci sonucu elde edilen verilerle öğrencinin tarama sürecine dahil edilip, edilmeyeceği *kararı* verilir. *Tarama* sürecinde özel (üstün) yetenekli öğrencinin genel özellikleri ya da onları akranlarından ayıran özelliklerinin öğretmen, veli, bir uzman ya da akran tarafından gözlenmesi gerekmektedir. Tarama sürecinde *gözlem formları ya da kayıt defterleri* kullanılabilir. Taramada farklı testlerden (Grup Zeka testleri vb.) yararlanılabilir. Tarama sonucu öğrenciler daha detaylı bir süreç olan *tanılamaya* yönlendirilir.

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİ TANILAMA SÜRECİ VE İLKELER

Tanılamada ise daha farklı standart ölçme araçlarından (IQ testi, Yetenek testi, Başarı testi vb.) ve informal değerlendirmelerden (önceki başarılar, motivasyon vb.) elde edilen verilere bakılarak öğrencinin

*norma göre (akranlarına göre durumu)

*kritere göre (130 IQ ve üzeri almak gibi)

*programa alınacak kontenjana (30 kişilik) göre tanılama kararını vermektedir.

ÖZEL YETENEKLI ÖĞRENCİLERİ TANILAMA SÜRECİ VE İLKELER

Tanılama süreci için önemli olan üç karar durumu vardır:

1. Hangi teorik modelin seçileceğine karar vermek,
2. Ne gibi kaynakların var olduğunu ve ne gibi kaynaklara ihtiyaç olduğunu tespit etmek,
3. Tanılamanın amacını ortaya koymak (Ziegler & Stöger, 2004).

Tanılamada temel amaç özel (üstün) yetenekli bireylerin ihtiyaç duyduğu eğitim desteğinin sağlanmasına yönelik güvenilir bilgi elde etmektir.

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİ TANILAMA SÜRECİ VE İLKELER

Özel(üstün) yeteneklileri tanılama süreci çeşitli ilkelere dayalıdır:

- *Amaç Yönelimlilik*: Her tanılama belirli bir amaca yönelik olarak yapılmalı
- *Bütünlük*: Tüm gelişim alanlarına ilişkin çok yönlü inceleme yapılmalı
- *İşbirliği*: Süreç esnasında tüm paydaşların etkili bir şekilde iletişimi esastır
- *Erkenlik*: Tanılama erken yaşlarda yapılmalıdır.
- *Çeşitlilik*: Tanılamada kullanılan yöntem, araç ve tekniklerin çeşitliliği sağlanmalıdır.
- *Süreklilik*: Tanılama sürekli olarak yürütülen her bilginin değerli olduğu bir süreçtir.
- *Gizlilik*: Tanılama sürecinde elde edilen bilgiler aile ve bireyin bilgisi dışında kullanılamaz.
- *İsteklilik*: Tanılama sürecine girecek olan bireyler ve ailelerinin görüşü alınmalıdır.
- *Çok Yönlülük*: Tanılamada hem yeterli hem de yetersiz özellikler bir arada ele alınmalıdır.

TÜRKİYE'DE ÖZEL YETENEKLİLERE SAĞLANAN DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİ

Ülkemizde özellikle zenginleştirme, hızlandırma, gruplama ve mentörlük gibi uygulamaların kurumsal bazda sistematik yapıldığı örnekler oldukça yetersizdir. Fakat kamu kurumlarında sağlanan bazı destek hizmetlerinin varlığı söz konusudur. Bunlar;

- 1.Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)
- 2.Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi Lisesi (ARGEM)
- 3.DesteK Eğitim Odaları
- 4.Üstün Yetenekliler Eğitim Programı (ÜYEP)
- 5.Hacettepe OYEM Tanılama ve Mentörlük Programı

TÜRKİYE'DE ÖZEL YETENEKLİLERE SAĞLANAN DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİ

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)

BİLSEM'ler okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmaları ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmıştır (BİLSEM YÖNERGESİ, 2016). Alt amaçları ise;

*Bilimsel düşünce ve davranışlarla estetik değerleri birleştiren, üretken, sorun çözen, kendini gerçekleştirmiş bireyler olarak yetişmeleri, yetenekleri ve yaratıcılıklarını erken yaşta fark ederek en üst düzeyde kullanmaları,

*Öğrencilerin yaratıcı düşünce, keşif, icat, sosyal ilişkilerde başarı, inovasyon, liderlik, iletişim ve sanatsal beceriler kazanmaları,

*Özel yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini kazanmaları, disiplinler arası düşünme, sorunları çözme, belirlenen ihtiyaçları karşılamaya yönelik projeler gerçekleştirmeleri amaçlanır.

TÜRKİYE'DE ÖZEL YETENEKLİLERE SAĞLANAN DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİ

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)

BİLSEM'lere öğrenciler tanılırken;

- 1.Aday Gösterme: Genel zihinsel yetenek, görsel sanatlar ile müzik alanlarında öğretmenlerce aday gösterme süreci söz konusudur.
- 2.Grup Taraması: Aday gösterilen öğrenciler, grup taraması sınavına alınırlar. Fakat buradaki sınav ifadesi çok eleştirilmektedir.
- 3.Bireysel İnceleme: Grup taramasında belirlenen ölçütte ya da üzerinde performans gösteren öğrencilerin listesi Bakanlıkça il tanılama sınav komisyonuna gönderilir. İl tanılama sınav komisyonu tarafından Bakanlıkça belirlenen ölçütler doğrultusunda, objektif ve standart ölçme araçları ile öğrencilerin bireysel incelemesi yapılır

TÜRKİYE'DE ÖZEL YETENEKLİLERE SAĞLANAN DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİ

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)

BİLSEM'lere öğrenciler tanılırken aşağıdaki ölçme araçları kullanılmaktadır (130 veya 140 üzeri IQ puanı baz alınmaktadır):

- 1.Aday Gösterme: Öğrenci İlgi ve Yeteneklerini Belirleme Formu
- 2.Grup Taraması: Kaufman-Brief Zeka Testi (K-BİT), WNV Kısa Formu
- 3.Bireysel İnceleme: 1. sınıf ve 2. Sınıf öğrencilerine ASİS (Anadolu-Sak Zeka Ölçeği), 3. sınıf öğrencilerine WNV (Wechsler Sözsüz Zeka Testi) uygulanmaktadır.

BİLSEMLer bir okul sonrası kurumdur. Küçük gruplarla öğretim ya da bireysel çalışmaların yapıldığı, genellikle akşam 16.00-20:00 arasında çalışan bir kurumdur.

TÜRKİYE'DE ÖZEL YETENEKLİLERE SAĞLANAN DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİ

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)

BİLSEM'lerde öğrenciler aşağıdaki eğitim programlarını takip etmektedirler:

- a)Uyum,
- b)Destek eğitimi,
- c)Bireysel yetenekleri fark ettirme (BYF)
- d)Özel yetenekleri geliştirme (ÖYG)
- e)Proje üretimi ve yönetimi

ÖZEL YETENEKLİLER EĞİTİMİNDE KULLANILAN EĞİTİM STRATEJİLERİ

Özel yetenekliler eğitiminde kullanılan eğitim stratejileri eğitimin amacı ve öğretim yapılacak grubun ya da bireyin özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Genel anlamda bazıları iç içe geçmiş olsa da özel yetenekliler eğitiminde kullanılan 4 farklı stratejiden bahsedilebilir:

- a. Gruplama,
- b. Zenginleştirme,
- c. Hızlandırma,
- d. Mentorluk

ÖZEL YETENEKLİLER EĞİTİMİNDE KULLANILAN EĞİTİM STRATEJİLERİ

Tüm bu çeşitliliğe rağmen Tomlinson (2001) , özel (üstün) yetenekli öğrencilerin eğitiminde kullanılan stratejilerin bazı önemli şartları yerine getirmesi gerektiğini vurgulamıştır:

1. Bir disiplinin büyük fikirlerine odaklanmalı,
2. Öğrenenlerin öğrenme hızıyla uyumlu olmalı,
3. Özel (üstün) yeteneklileri zorlayacak düzeyde bir içeriğe sahip olmalı,
4. Öğrenenlerin ilgisine hitap etmeli,
5. Öğrenenlere kendi bireysel öğrenmelerini yansıtan ürünler ortaya koyma imkânı sağlamalı,
6. Esnek olmalı,
7. Uygulamalar içermeli,
8. Hayatla ilişkili olmalı,
9. Alternatif öğrenme yolları sunmalı

GRUPLAMA

Özel yeteneklilerde gruplama stratejisi, belki de tarihçesi en eskiye dayanan stratejisidir. Özellikle homojen yetenek gruplarının yer aldığı öğretim süreçlerinin özel yetenekliler eğitiminde kanıt temelli bir uygulama olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Gruplamada dikkat edilmesi gereken nokta hızlandırma ya da zenginleştirme amacıyla yapılmayan gruplamanın bir anlamının olmamasıdır. Gruplama farklı kriterler açısından yapılmaktadır, bunlar:

- 1.Homojenlik (Özel sınıf ya da özel okul gibi)-Heterojenlik (Genel eğitim sınıfı gibi)
- 2.Yarı-zamanlılık-Tam zamanlılık

ZENGİNLEŞTİRME

Zenginleştirme, önemli bir farklılaştırma stratejisidir. Renzulli (1976) zenginleőtirmeyi, «mevcut müfredatın ötesinde ve üstünde aktiviteler ve deneyimler sağlayan strateji» şeklinde tanımlamaktadır. Zenginleştirme üç tür alanla sınırlıdır:

*Sürece dayalı zenginleştirme,

*İçeriğe dayalı zenginleştirme ve

*Ürüne dayalı zenginleştirme (Howley, Howley & Pendarvis, 1986).

İçerikte, süreçte, üründe nasıl zenginleştirme yapılabilir?

- Okuduklarını ana hatlarıyla anlatır.
- Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır.
- 100'e kadar (100 dâhil) ileriye doğru birer, beşer ve onar ritmik sayar.
- Zihinden toplama işlemi yapar.
- Okula geliş ve okuldan gidişlerde güvenlik kurallarına uyar.
- Okulda iletişim kurarken nezaket kurallarına uyar.
- Duyu organlarının temel görevlerini açıklar
- Kendisine ait özellikleri tanıtır.
- Giyinme ile ilgili işleri yapar.

HIZLANDIRMA

Bir diğer eğitim stratejisi olan hızlandırmada temel amaç özel (üstün) yetenekli öğrencinin öğrenme ve gelişim hızına uygun öğretim sağlamaktır. Hızlandırmada tüm derslerde tamamen yıl bazlı hızlandırma olabileceği gibi öğrenci sadece belirli derslerde de hızlandırılabilir. Konu hızlandırma da yapılabilir.

Burada hızlandırılmanın bireyin konumunu (üst sınıfa geçme gibi) değiştirdiği zenginleştirmenin ise bireyin deneyimlerinin kalitesini geliştirdiğini ifade etmekte yarar vardır.

HIZLANDIRMA

Farklı hızlandırma yöntemleri söz konusudur fakat bu yöntemlerin hangisinin kullanılacağı özel (üstün) yetenekli bireyin tüm derslerde ya da bazı derslerde hatta bazı konularda başarılı olup olmadığına bağlıdır. Önemli hızlandırma yöntemleri:

- *OKULA ERKEN BAŞLAMA,
- *SINIF YÜKSELTME,
- *ÜNİVERSİTEYE ERKEN BAŞLAMA,
- *ONUR SINIFLARI,
- *İLERİ YERLEŞTİRME SINIFLARI,
- *ÜSTTEN DERS ALMA,
- *DERS HIZLANDIRMA,
- *SINAVLA DERS GEÇME şeklinde sıralanabilir.

HIZLANDIRMA

OKULA ERKEN BAŞLAMA okul öncesi dönemde özellikle okuma ve yazma becerilerini kazanmış olan özel (üstün) yetenekli öğrencilerin erken olarak 1. sınıfa kaydedilmesini içermektedir.

SINIF YÜKSELTME okula erken başlaması mümkün olmamış ve bütün derslerde akademik olarak akranlarına göre oldukça ileri düzeyde gelişim göstermiş çocukların bir ya da iki sınıf üste yükseltilmesini içerir. Bu yöntemin bir defa kullanılması önerilmektedir.

ÜNİVERSİTEYE ERKEN BAŞLAMA akranlarına göre tüm derslerde daha ileri başarı gösteren öğrencilerin lise son sınıfı atlayarak üniversiteye yükseltilmesi söz konusudur (Sak, 2014).

HIZLANDIRMA

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014)

İlköğretim kurumlarında sınıf yükseltme

MADDE 32 – (1) (Değişik cümle:RG-10/7/2019-30827) İlkokul 1, 2 ve 3 üncü sınıf öğrencilerinden bilgi ve beceri bakımından sınıf düzeyinin üstünde olanlar velisinin yazılı talebi ve sınıf öğretmenin önerisi ile ders yılının başladığı tarihten itibaren bir ay içinde sınıf yükseltme sınavına alınırlar. Başarılı olanlar bir üst sınıfa yükseltilir.

a) Bu sınav okul müdürünün başkanlığında sınıf öğretmeni ve bir üst sınıfın öğretmenlerinden oluşan komisyon tarafından yapılır. Okulda bu komisyonu oluşturacak sayıda öğretmen bulunmaması durumunda, sınavın yapılacağı yer ile sınav komisyonu, okulun bağlı bulunduğu il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne belirlenir.

b) Sınav sonucu tutanakla tespit edilir. Bu tutanak, okul yönetimince dosyasında saklanır. Başarılı olanların durumu e-Okul sistemine işlenir.

c) Sınıf yükseltme sınavına değişik sınıflarda olmak üzere bir defadan fazla da girilebilir. Ancak sınıf yükseltme aynı öğrenci için bir kez yapılır.

(2) (Değişik:RG-10/7/2019-30827) İlkokul çağında olup akranları ile birlikte okula devam edemeyen ve okuma yazma bilmeyen öğrenciler, birinci sınıf öğrenimlerini başarıyla tamamlamaları hâlinde, ders yılının başladığı tarihten itibaren bir ay içinde yapılacak bir sınavla yaşına uygun bir ilkokul sınıfına yerleştirilir.

(3) (Değişik:RG-25/6/2015-29397) Sağlık durumu nedeniyle okula devam etmesinin uygun olmadığına ilişkin sağlık kurulu raporu alanlar, raporları süresince izinli sayılırlar. Bu sürenin bitiminde öğrencilerin okula devamları sağlanır. Bu öğrenciler okula döndüklerinde, devam edemedikleri eğitim ve öğretim yılına ait derslerden okul müdürünün sorumluluğu ve koordinesinde, alan öğretmenlerinden oluşturulacak komisyonca sınava alınır. Başarılı olanlar bir üst sınıfa devam ettirilir.

(4) (Ek:RG-25/6/2015-29397) Ortaokul/İmam-hatip ortaokulu 5 inci, 6 ncı ve 7 nci sınıf öğrencilerine velisinin yazılı başvurusu üzerine bir eğitim ve öğretim yılı Diyanet İşleri Başkanlığının açmış olduğu hafızlık eğitimine devam etmelerine izin verilir. Hafızlık eğitimine devam ettiğini belgelendirenlerden o eğitim ve öğretim yılı için devam zorunluluğu aranmaz. Bu sürenin bitiminde öğrencilerin okula devamları sağlanır. Bu öğrenciler okula döndüklerinde, devam edemedikleri eğitim ve öğretim yılına ait derslerden okul müdürünün sorumluluğu ve koordinesinde, alan öğretmenlerinden oluşturulacak komisyonca sınava alınır. Başarılı olanlar bir üst sınıfa devam ettirilir.

MENTÖRLÜK

Mentörlük karşılıklı iletişim ve paylaşım yapmayı amaçlayan iki ya da daha fazla kişi arasında gerçekleşen öğrenme ortaklığıdır (Runions & Smyth, 1985).

Mentör ise daha az deneyime sahip olan kişiye öğretme ya da rehberlik yapma yükümlülüğü olan daha fazla deneyimli ve bilgili öğretmen, erişkin kişi, rol model kişi veya bir arkadaştır (Casey & Shore, 2000).

MENTÖRLÜK

Mentörlük programlarında mentör olan kişilerin şu rolleri yerine getirmesi beklenmektedir:

Öğretici,

Rehber,

Danışman,

Uzman,

Rol model,

Arkadaş.

Özel (üstün) yeteneklilere mentörlük yapacak kişilerin özel (üstün) yetenek olgusunu benimsemiş olması, özel (üstün) yetenekli öğrencilerin özel eğitim ihtiyacının olduğuna inanması, uzmanlığını paylaşmaya istekli olması, iyi iletişim becerilerine sahip olması ve mentörlük için zamana sahip olması beklenmektedir (Sak, 2014).

Uygulama

Bir sabah uyandınız ve dünyada hiç kırmızı renginin kalmadığını fark ettiniz.

- Bu dünya nasıl olurdu? Ne değişirdi?
- Neler daha kolay/zor olurdu?

- Bir önceki uygulamada kullanılan durum ve sorunun sahip olduğu özellikler nelerdir?

**Sizler de bu özelliklerde
1 tane soru hazırlayınız.**